

บทที่ 5

สรุป

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental research) แบบ 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านการทดลองและหลังการทดลอง (Two groups pretest-posttest design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษา ที่ประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองร่วมกับการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยอายุ 0-3 ปี ตำบลท้องฟ้า อำเภอบ้านดาก จังหวัดตาก

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยอายุ 0-3 ปี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองจากหมู่บ้านดอนใหญ่ จำนวน 30 คน กลุ่มเปรียบเทียบจากหมู่บ้านสันตินแดง จำนวน 30 คน โดยโปรแกรมทันตสุขศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรมที่เน้นการใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย เรื่องความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพ กิจกรรมที่เสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพ และความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัตินจากการดูแลทันตสุขภาพ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่นมาช่ายสอนร่วมกับกระบวนการกรอกลุ่ม การนำเสนอตัวแทนจริงและตัวแบบสัญลักษณ์ เสริมสร้างการปฏิบัตินในการดูแลทันตสุขภาพ ด้วยการสาธิตฝึกปฏิบัติจริง พร้อมกับการตั้งเป้าหมายของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของปากของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ปกครอง การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพ ความคาดหวังในผลที่เกิดจาก การปฏิบัตินจากการดูแลทันตสุขภาพ การปฏิบัตินในการดูแลทันตสุขภาพ แบบบันทึกการตราชลักษณะทันตสุขภาพ คือ ปริมาณคราบจุลินทรีย์ แบบประเมินทักษะการแปรงฟันที่ถูกวิธี สามารถสรุปผลการวิจัย ข้อมูลและใน การวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. คุณลักษณะทั่วไปทางประชากร

ผู้ปกครองในกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน มีอายุระหว่าง 21-40 ปี ส่วนใหญ่เป็นมาตรา สามีกับครอบครัวอยู่กัน 4-6 คน เด็กที่ผู้ปกครองดูแลอยู่ในช่วงอายุ 37-47 เดือน มีรายได้ประมาณ 5,001-10,000 บาท สภาพการเงินพอดี พอกินพอใช้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน ส่วนใหญ่

“ไม่เคยไปรับบริการทันตกรรมเลย ถ้าไปรับบริการก็ต่อเมื่อมีอาการ เช่น ปวดฟัน หรือมีฟันผุแล้ว จำนวนรากฟันที่จำหน่ายขนมในหมู่บ้านมีประมาณ 1-2 ราก

2. ความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพ

ก่อนการทดลอง ผู้ปักครองกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ มีความรู้ไม่แตกต่างกัน และมีคะแนนเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ภายหลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.1

3. การรับรู้ความสามารถของต่อการดูแลทันตสุขภาพ

ก่อนการทดลอง ผู้ปักครองกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน และไม่แตกต่างกัน หลังจากการทดลองผู้ปักครองกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของต่อการดูแลทันตสุขภาพสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.2

4. ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพ

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ มีความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติจาก การดูแลทันตสุขภาพที่ใกล้เคียงกัน แต่ภายหลังการทดลอง พบร้า เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบร้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพตีกันว่า ก่อนการทดลอง และดีกว่า กลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.3

5. การปฏิบัติตนในการดูแลทันตสุขภาพ

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ มีการปฏิบัติตนที่แตกต่างกันโดย กลุ่มทดลอง มีการปฏิบัติตนดีกว่า กลุ่มเปรียบเทียบ แต่ภายหลังการทดลอง พบร้า กลุ่มทดลอง มี

การปฏิบัติตัวดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองและเด็กว่ากลุ่มเบรย์บอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาผลของค่าคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัตินในการดูแลหันตสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.4

6. ปริมาณคราบจุลินทรีย์

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเบรย์บอย มีค่าคะแนนเฉลี่ยปริมาณคราบจุลินทรีย์ที่ไม่แตกต่างกัน แต่ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยปริมาณคราบจุลินทรีย์ลดลงกว่าก่อนการทดลอง และลดลงมากกว่ากลุ่มเบรย์บอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผล

จากการศึกษาประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของ ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ อย่างมีส่วนร่วมของครอบครัว เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลหันตสุขภาพเด็กปฐมวัย ตำบลท้องฟ้า อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก พนวจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทางทันตสุขศึกษาที่ประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ ความสามารถของตนเอง ทำให้ผู้ปกครองกลุ่มทดลองเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ เกี่ยวกับทันตสุขภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการดูแลหันตสุขภาพ การรับรู้ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัตินจากการดูแลหันตสุขภาพ การปฏิบัตินจากการดูแลหันตสุขภาพ ทักษะการแบ่งพื้นอย่างถูกวิธี และปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวพื้น ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทั่วไปของประชากร

ผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน มีอายุระหว่าง 21-40 ปี ส่วนใหญ่เป็นมารดา สมาชิกครอบครัวอยู่กัน 4-6 คน เด็กที่ผู้ปกครองดูแลอยู่ในช่วงอายุ 37-47 เดือน มีรายได้ ประมาณ 5,001-10,000 บาท สภาพการเงินพอเพียง กิน พอยใช้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน ส่วนใหญ่ไม่เคยไปรับบริการทันตกรรมเลย ถ้าไปรับบริการก็ต่อเมื่อมีอาการ เช่น ปวดฟัน หรือมีฟันผุแล้ว จำนวนร้านค้าที่จำหน่ายขนมในหมู่บ้านมีประมาณ 1-2 ร้าน

สมมติฐานข้อที่ 1.1 ความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพ

ผลการศึกษา พนว่า

ก่อนการทดลอง

กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ (ตารางที่ 3 หน้า 72) ส่วนคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ใกล้เคียงกันกับกลุ่มเปรียบเทียบ และไม่มีแตกต่างกัน (ตารางที่ 15 หน้า 84)

หลังการทดลอง

กลุ่มทดลองที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพจากโปรแกรมทันตสุขศึกษา ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพดีขึ้นกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาจะเป็นระดับสูง ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่ยังคงมีความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพในระดับต่ำเช่นเดิม (ตารางที่ 3 หน้า 72) และยังพบอีกว่าหลังการทดลองของกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 16 หน้า 86) เป็นไปตามมติฐานข้อที่ 1.1

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ การแปรงฟันที่ถูกวิธี โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ซึ่งอาจเป็นผลจากโปรแกรมทันตสุขศึกษาที่ทำให้ผู้ปกครองกลุ่มทดลองเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดภายนอกบุคคล ทำให้เกิดการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนความคิดที่ไม่ถูกต้อง เหมาะสมให้เป็นความคิดที่ถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาร่วมกันชี้แจงและเสนอแนะให้กับผู้สอน ผู้สอนจึงสามารถนำความคิดที่ไม่ถูกต้อง หรือข้อสงสัยที่มีมาจัด訂 จำแนกประเภท หมวดหมู่ เพื่อให้เข้าใจในลักษณะของความหมายและความตั้งใจของผู้สอน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้

ในการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้ปกครองได้เรียนรู้จากการกลุ่มผู้ศึกษาได้ละลายพฤติกรรมก่อนการเรียนรู้โดยการเล่นเกม พบว่าผู้ปกครองรู้สึกสนุกสนานและตอบสนองต่อผู้ศึกษาเป็นอย่างดี มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ในการดำเนินการตามกระบวนการ ตั้งแต่แรกจนสิ้นสุดกระบวนการศึกษา มีการเรียนรู้การทำงานเป็นทีมงาน อาทิ เช่น มีการระดมความคิด และมานะเสนอเป็นกลุ่ม เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวถึงพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ ถึงแม้ว่ากระบวนการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธีทางสุขศึกษา จะเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ปรับบทบาทและวิธีคิดเพื่อทำงานแก้ไขปัญหา

ร่วมกันไม่ใช่เพียงการพัฒนาระบายน แต่ให้ความสำคัญกับผู้เข้าร่วมกระบวนการที่คือผู้ปกครองเป็นสำคัญ เน้นความสำคัญในการเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับหันตสุขภาพของผู้ปกครองในกลุ่มทดลองนี้ ซึ่งกลวิธีดังกล่าว ผลให้ผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับหันตสุขภาพที่สูงขึ้น จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาระดับคะแนนก่อนการทดลอง ผู้ปกครองมีความรู้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ คือร้อยละ 73.3 รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 16.7 หลังการทดลองส่วนใหญ่ ผู้ปกครองมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางและสูงถึงร้อยละ 96.7 และเมื่อเพียงร้อยละ 3.3 เท่านั้นที่อยู่ในระดับต่ำ (ตารางที่ 3 หน้า 72) ถึงแม้กลวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับหันตสุขภาพดังกล่าวจะแตกต่างจากการวิจัย ของจักรากุญจน์ พลราชม (2550) ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับหันตสุขภาพ จากการศึกษาในคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การบรรยายการ์ตูน เกม ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยกลุ่มทดลอง มีการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับหันตสุขภาพที่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และดีขึ้นกว่า กลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับการศึกษาครั้งนี้

จากการอภิปรายในห้องต้น ก่อนการทดลอง ผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ มีความรู้เกี่ยวกับหันตสุขภาพ ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 15 หน้า 84) แต่หลังการทดลอง ผู้ปกครอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 16 หน้า 86) จึงสรุปได้ว่า ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความรู้ เกี่ยวกับหันตสุขภาพที่ดีขึ้นหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้ จากโปรแกรมหันตสุขศึกษา แสดงว่าโปรแกรมหันตสุขศึกษามีประสิทธิผล

สมมติฐานข้อ 1.2 การรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลหันตสุขภาพ ผลการศึกษา พぶว่า ก่อนการทดลอง

กลุ่มการทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนการรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลหันตสุขภาพที่ใกล้เคียงกันในระดับต่ำ ส่วนคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการดูแลหันตสุขภาพ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างพบว่า ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 15 หน้า 84)

หลังการทดลอง

กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมหันตสุขศึกษาที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ความสามารถตนเองต่อการดูแลหันตสุขภาพสูงกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ โดยส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาอยู่ในระดับสูง กลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่ ยังคงมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำเช่นเดิม (ตารางที่ 4 หน้า 73) และยังพบอีกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการ

ทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 16 หน้า 86) เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.2

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษา มีการรับรู้ความสามารถตนเอง ต่อการดูแลเทันตสุขภาพในเรื่อง การแปรงฟันที่ถูกวิธีและสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นผลจากโปรแกรมทันตสุขศึกษาที่ผู้ป่วยของกลุ่มทดลองได้รับ การปรับเปลี่ยนกระบวนการความคิดภายในบุคคล ทำให้บุคคลเรียนรู้หรือปรับเปลี่ยนความคิดที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมให้เป็นความคิดที่ถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น (จักรกฤษณ์ พลราชม 2550) และการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการตัดสินความสามารถตนเองว่าสามารถทำงานได้ในระดับใด และในการศึกษาได้พัฒนาความสามารถของผู้ป่วยโดยใช้ 3 กลวิธี คือ

- 1) ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery experience)
- 2) การใช้ตัวแบบ (Modeling)
- 3) การพูดชักจูง (Verbal persuasion)

การมีประสบการณ์ที่มีความสำเร็จ (Mastery experience) จะสร้างความเชื่ออย่างถาวรในความสามารถของตนเอง ถ้าบุคคลได้รับแต่ประสบการณ์ที่สำเร็จง่าย เขาก็จะคาดหวังผลลัพธ์ว่าจะเกิดเร็วและง่าย (ธงชัย บริชา, 2540) ความเชื่อดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ นั่นคือ ผู้ศึกษาได้ใช้กลวิธีทางสุขศึกษาในการพัฒนาประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ โดยให้ผู้ป่วยของในกลุ่มทดลองเรียนรู้การแปรงฟันที่ถูกวิธีจากการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน การที่จะทำให้ผู้ป่วยของพัฒนาประสบการณ์ในการแปรงฟันให้ประสบความสำเร็จได้จะอาศัยการเรียนรู้จากสื่อการสอนจากสื่อวิทยหัศน์ เพียงแหล่งเดียว เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้ การพัฒนาความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้ป่วยจากการใช้ตัวแบบ (Modeling) ซึ่งสอดคล้องกับธงชัย บริชา (2540) กล่าวว่า ถ้าบุคคลได้เห็นตัวแบบที่คล้ายคลึงกับตัวเขา และเมื่อใช้ความพยายามแล้วประสบความสำเร็จจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความเชื่อว่า เขายังคงสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ เมื่อกำหนดกิจกรรมเดียวกันกับตัวแบบ จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลง และการตรวจสอบของผู้ป่วยในกลุ่มทดลอง ซึ่งสามารถอธิบายตามขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ โดยสังเกตจากการใช้ตัวแบบได้ดังนี้

- 1) กระบวนการตั้งใจ (Attention process)

ผู้ศึกษาให้ผู้ป่วยของเรียนรู้ตามแผนเรียนที่ 2 คือ " ทำอย่างนี้พิพันดี " จากตัวอย่างจริงของครอบครัวหนึ่งซึ่งคุณแม่ได้ końcaใส่เรื่องการดูแลสุขภาพของปากของลูก เป็นอย่างดี ด้วย

การแปรปั้นที่ถูกวิธี และตรวจสอบสุขภาพช่องปากให้ลูกเป็นประจำ ได้มาเล่าประสบการณ์ให้ผู้ปกครองในกลุ่มทดลอง และสมาชิกถึงวิธีการที่ใช้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก จากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ เห็น “จากการซักถามด้วยความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับแบบคู่ร่า (1986) อ้างถึงใน จักรกฤษณ์ พลราชม (2550) ที่กล่าวว่า ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมที่มีประโยชน์ และมีคุณค่า จะได้รับความสนใจจากผู้สังเกตมากกว่าตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่มีคุณค่า สอดคล้องกับคำพูดของผู้ปกครองท่านหนึ่งเข่น “เวลาไม่แปรปั้น รู้สึกไม่มันใจเลย รู้สึกอย่างไรก็ไม่รู้ พอเห็นคนอื่นแปรปั้น ก็อยากร�งมั่ง”

2) กระบวนการเก็บจำ (Retention process)

การเรียนรู้โดยการสังเกตมีโอกาสเกิดขึ้นได้ หากผู้สังเกตสามารถเก็บพฤติกรรมของตัวแบบได้แล้ว ผู้สังเกตก็นำพฤติกรรมนั้นมาเปล่งเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นความคิดรวบยอดแล้วเก็บไว้ในระบบความจำ หรือทดลองลงกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบเป็นการทบทวน ซึ่งส่งผลต่อการเก็บจำ เป็นคำกล่าวของแบบคู่ร่า (1986) อ้างถึงใน จักรกฤษณ์ พลราชม (2550) การวิจัยในครั้งนี้ หลังจากที่ผู้ปกครองดูตัวแบบแล้ว ผู้ศึกษาได้ให้ผู้ปกครองทบทวน ความรู้ โดยการศึกษาจากใบงาน และฝึกการแปรปั้นและทำข้อมูลการแปรปั้นที่ถูกวิธี ในกระบวนการเก็บจำนี้ ผู้ศึกษาไม่ได้คาดหวังว่า ผู้ปกครองจะแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องทั้งหมด เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองเพิ่งจะเรียนรู้ และเป็นภาระที่จะสามารถจดจำได้ทุกส่วน ผู้ศึกษาจึงทบทวนโดยการให้ผู้ปกครองที่เป็นตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มออกมาระดับพฤติกรรมให้เพื่อนในกลุ่มแสดงพฤติกรรมตาม หลังจากนั้นให้ผู้ปกครองผ่อนคลายด้วยการเล่นเกมสนุก ๆ ก่อนที่วิทยากรประจํากลุ่มจะสรุปและมีการซักถามข้อสงสัยในเวลาต่อมา ก่อนเข้าสู่กระบวนการการทำไป

3) กระบวนการแสดงพฤติกรรม (Production process)

เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกต แปลงสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้เป็นการกระทำ ซึ่งทำได้หรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งที่จำได้ ในการสังเกตการณ์กระทำของตนเอง (ลงชัย ปรีชา, 2540) ใน การศึกษาครั้งนี้ได้ให้ผู้ปกครองแสดงพฤติกรรม โดยเริ่มจากเตือนน้ำยาข้อมัน หลังจากนั้นให้ผู้ปกครองฝึก แปรปั้นในแบบจำลองฟัน โดยมีผู้ปกครองตัวแบบ เป็นผู้แสดงเป็นตัวอย่างแล้วให้แสดงตาม หลังจากนั้นให้ผู้ปกครองได้ปฏิบัติการแปรปั้นที่ถูกวิธี พร้อมฝึกย้อมคราบจุwinที่รีบันตัวฟันแล้ว ตรวจสอบคราบจุลินทรีย์ ด้วยท่าตรวจฟันที่ถูกวิธี จากการสังเกตของผู้ศึกษา ผู้ปกครองมีความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมดังกล่าว จะเห็นได้จากผู้ปกครองมักจะมีความต่อผู้ศึกษาตลอด เช่น “ หมอนจะคราบจุลินทรีย์ ก็จะฟันนีมันเหมือนกันก็จะ “ “ แปรปั้นจะอู้ถูกจะ..หมอ “ “ เมื่อก่อนบ่เกยแปรง ลื้นเลย วันนีลองแปรงลื้นแล้วจะอึกอื้อได้ ” จากความตั้งใจจะเห็นได้ว่าอาจจะมีพฤติกรรม

ที่ถูกต้องจะต้องอาศัยการฝึกฝนปฏิบัติจริง อีกจึงจะมีผลติกิรรมที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแบบคู่ร่า ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการสังเกตประกอบด้วย กระบวนการทางสติปัญญา (Cognitive process) และความพร้อมทางร่างกายของผู้เรียน จะนั้น ในขั้นการแสดงผลติกิรรมเหมือนตัวแบบ (Reproduction) ของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกันไปโดยผู้เรียนบางคนอาจทำได้ไม่เหมือนตัวแบบ แต่ทำได้คล้ายคลึงกัน หรือทำได้ดีกว่า ขณะนั้นผู้ศึกษาและตัวแบบจึงเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือ แก่เขา และให้ข้อมูล ย้อนกลับแก่ผู้ปกครองที่ยังแสดงผลติกิรรมที่ไม่ถูกต้อง ด้วยการแสดง ผลติกิรรมที่ถูกต้องให้เห็น

4) กระบวนการภูจุใจ (Motivation process) ผู้ศึกษาได้อาศัยกระบวนการภูจุใจร่วมกับ การพัฒนา ความสามารถของผู้ปกครอง โดยการใช้คำพูดชักจูง(Verbal persuasion) แบบคู่ร่า ได้กล่าวว่า การที่บุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงผลติกิรรมหรือไม่ยอมเข้าร่วมกับกระบวนการภูจุใจ ซึ่งสิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการรับรู้ เป็นสิ่งที่جبต้องได้ เป็นที่ยอมรับของลังคน ซึ่งอาจเป็นวัตถุลิงของ และยังเข้าอยู่กับความพึงพอใจ ในสิ่งล่อใจนั้น (ธงชัย ปรีชา, 2540) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษา ออาศัยกระบวนการภูจุใจแก่ผู้ปกครองด้วยการให้รางวัล เมื่อผู้ปกครองเห็นก็อยากได้ แสดงให้เห็นว่า ตัวเสริมแรงที่เป็นรางวัล เป็นสิ่งดูใจ ที่ทำให้ผู้ปกครองพยายามแสดงผลติกิรรมที่ถูกต้องและดีขึ้น จะเห็นได้จากการสังเกตผลติกิรรมของผู้ปกครอง คือพยายามแบ่งฟันให้สะอาดมากขึ้น โดยการ ประเมินจากเป้าหมายของปริมาณคราบจุลทรรศ์ที่ลดลงจากเดิม

แบบคู่ร่า มีความเชื่อว่า ความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว หากแต่ยึดหยุ่นตาม สถานการณ์ ดังนั้นสิ่งที่จะกำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออก จึงเข้าอยู่กับการรับรู้ ความสามารถของตนเอง ในสภาวะการณ์นั้น ๆ นั่นคือ ถ้าคนเราไม่สามารถเชื่อว่า เราไม่สามารถ เจ้าก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้นของกามา คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถ จะมีความอดทน อุดสาหะ ไม่ท้อถอยง่าย ๆ และจะประสบความสำเร็จได้ในที่สุด (ธงชัย ปรีชา, 2540) จากความเชื่อ ดังกล่าวของแบบคู่ร่า ได้มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ใช้กระบวนการเรียนรู้โดยการพัฒนาการรับรู้ ความสามารถตนเอง เพื่อการส่งเสริมทันตสุขภาพ ร่วมกับกลวิธีทางสุขศึกษา แล้วเห็นผลที่ดีจนกว่า การพัฒนาการรับรู้ความสามารถตนเอง ในกรดูแลทันตสุขภาพ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการ ปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ทั้งการแบ่งฟัน การตรวจฟัน การย้อมสีเพื่อดูคราบจุลทรรศ์บนตัวฟัน เมื่อ ผู้ปกครองทดลองฝึกปฏิบัติแล้ว ไม่ยากจนเกินไป ประกอบกับเมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดีต่อสุขภาพ จึงทำให้ผู้ปกครองคิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติพุติกิรรมนั้นได้ ส่งผลให้มีความรับรู้ความสามารถ ของตนเองอยู่ในระดับที่ดีขึ้น สมคลองกับงานวิจัยของ ญาดา อุ่นสุข (2544) และ Aexisson, P.yet al. (2002) ที่ใช้การพัฒนาการรับรู้ความสามารถตนเองในการดูแลทันตสุขภาพโดยการฝึกปฏิบัติจริง

จนส่งผลให้ผู้ปักครอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถติดตามของสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อีกทั้งผู้ปักครองมีสภาวะทางทันตสุขภาพของกลุ่มทดลองดีขึ้น กว่าก่อนการทดลอง และแตกต่างจากกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้อาศัยกระบวนการพัฒนาการรับรู้ความสามารถติดตามของ ต่อการดูแลทันตสุขภาพที่คล้ายคลึงกับงานวิจัยที่กล่าวมา ส่งผลให้ผู้ปักครองที่ได้รับกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว มีการรับรู้ความสามารถติดตามของต่อการดูแลทันตสุขภาพ โดยการฝึกปฏิบัติจริง มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกัน

สมมติฐานข้อ 1.3 ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัตินจาก การดูแลทันตสุขภาพ

จากผลการศึกษา พนบฯ

ก่อนการทดลอง

ผู้ปักครองในกลุ่มทดลอง มีความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัตินจาก การดูแลทันตสุขภาพ ในระดับปานกลาง รองลงมาคือระดับสูง ส่วนคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังระหว่างกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 15 หน้า 84)

หลังการทดลอง

ภายหลังการให้โปรแกรมทันตสุขศึกษาแก่ผู้ปักครองกลุ่มทดลอง พนบฯ ผู้ปักครองมีคะแนนความคาดหวัง ในผลที่เกิดจากการปฏิบัตินจาก การดูแลทันตสุขภาพ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 80.0 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่คะแนนอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดิม (ตารางที่ 5 หน้า 74) นอกจากนี้ยังพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 16 หน้า 87)

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ผู้ปักครองกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษามีความคาดหวังในผลที่เกิดจากการประเพรangพันที่ถูกวิธีสมำเสมอ ซึ่งผู้ปักครองคิดว่า จะก่อให้เกิดผลดีกับตนเอง แบบดูร่ว่า กล่าวว่า ถ้าบุคคลใดมีความคาดหวังในความสามารถติดตามของสูง จะมีความคาดหวังในผลของการกระทำสูงเช่นเดียวกัน และบุคคลนั้นจะตัดสินใจกระทำการพุติกรรมนั้นแน่นอน ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถติดตามของต่ำ จะมีความคาดหวังในผลการกระทำต่ำด้วย และบุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่ตัดสินใจไม่กระทำการพุติกรรมนั้น (สมบูรณ์ เอี่ยมสุภาษณ์ 2549) ตลอดคล้องกับงานวิจัยนี้นั่นคือ จากสมมติฐานข้อที่ 1.2 ที่ผู้ปักครองกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถติดตามของสูง จะส่งผลให้ผู้ปักครองมีความคาดหวังในผลที่เกิดจากการดูแลทันตสุขภาพสูงตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1.3

กลวิธีทางสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกรุ่น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ช่วยให้สามารถในกลุ่มได้มีการพัฒนาการทางด้านทัศนคติ ค่านิยม อีกทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังปัญหาจากผู้ที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน และยังเป็นพื้นฐานในการสนับสนุนให้บุคลากรบรรลุดั่งที่มุ่งหมาย หรือพุทธิกรรมในทิศทางที่ต้องการ จะเห็นได้ว่าจากความหมายดังกล่าว การใช้กระบวนการกรุ่นมีส่วนในการปรับเปลี่ยนความคาดหวังของบุคคลให้แตกต่างกันน้อยที่สุดและเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการปฏิบัติตนที่สูงขึ้น จากการวิจัยนี้ ได้ใช้กระบวนการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง การสังเกตแบบจริง และส่งผลให้ผู้ปกครองมีการรับรู้ความสามารถของต่อการดูแลทันตสุขภาพที่ดีขึ้น โดยในกลุ่มทดลองมีความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนด้วยการแปรรูปที่ถูกวิธี สม่ำเสมอ ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของแบนดูร่า (อ้างถึงใน งงชัย บริษัท 2540) ที่ว่า การรับรู้ความสามารถของตนและความคาดหวังในผลที่เกิดขึ้นนั้น มีความสัมพันธ์กันมากโดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำการดูแลทันตสุขภาพนั้น ๆ

จากกลวิธีทางสุขศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นข้อดีว่า หลังจากที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษาส่งผลให้ผู้ปกครอง มีความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติที่สูงขึ้น จึงสรุปได้ว่า ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพของกลุ่มทดลองดีขึ้น เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ของโปรแกรมทันตสุขศึกษา ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น

สมมติฐานข้อที่ 1.4 การปฏิบัติตนในการดูแลทันตสุขภาพ จากผลการศึกษา พนว่า ก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษา มีการปฏิบัติตัวในการดูแลทันตสุขภาพในระดับปานกลาง รองลงมาคือระดับต่ำทั้งกลุ่มการทดลองและกลุ่มเบรียบเทียบ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่าไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 15 หน้า 84)

หลังการทดลอง

กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษามีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตัว ในการดูแลทันตสุขภาพที่ดีขึ้น ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตนระดับปานกลาง รองลงมาคือระดับสูง และไม่พบการปฏิบัติตนในระดับต่ำเลย สำหรับกลุ่มเบรียบเทียบส่วนใหญ่ ยังมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดิม (ตารางที่ 6 หน้า 75) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มเบรียบเทียบมีการปฏิบัติตนในการดูแลทันตสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 16 หน้า 87)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษา มีการปฏิบัติดินที่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองนักจิตวิทยาภัณฑิตกรรมนิยม มองว่า การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม คือการแสดงออกของพฤติกรรมหรือที่เรียกว่า Performance นั่นคือ บุคคลจะต้อง แสดงออกในพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป จึงจะเรียกว่าเกิดการเรียนรู้ ผู้ปักครองในกลุ่มทดลองที่ผ่าน กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม อีกทั้งยังได้ดูการสาธิตและฝึกปฏิบัติจริง ในการประยุกต์ใช้ ผู้ปักครองมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง และส่งผลให้มีสุขภาพซองปากที่ดีขึ้น ตลอดลักษณะงานวิจัยของ Aexisson, P.yet al.(2002, หน้า 120-125) ที่ศึกษาผลการปฏิบัติแบบใหม่ ในการดูแลโรคฟันผุ ต้านปะหัดในเด็กน้ำนม อายุ 12-15 ปี โดยนักเรียนได้รับความรู้ในการป้องกันโรคในช่องปาก ฝึกปฏิบัติการดูแลช่องปาก การตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง และมีการฟันฟุ่ม 3 เดือน ส่งผล ให้นักเรียนมีการปฏิบัติดินที่ดีขึ้น

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ เมื่อผู้ปักครองมีพฤติกรรมการแปรงฟันที่ถูกวิธี สม่ำเสมอ ตั้งแต่ สัปดาห์ที่ 2 จนถึงสิ้นสุดการทดลอง พฤติกรรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้ปักครองได้ลงมือปฏิบัติ แล้วเกิดความเคยชิน โดยผู้ปักครองได้นำอกกับผู้วิจัยว่า “คุณหมอบ..ตะคืนหูนูนตอนบล๊อคเลย บัญชี เป็นอะหัง พลิกไปพลิกมา ก็ดีขึ้นได้” ยังบังเอิญได้แปรงเที่ยวก่อนนอน อุ้ลีกจะได้บล๊อค เลยลูกไป แปรงเที่ยว แฟนหนูบอกว่า เป็นอะหัง นอนแล้วยังลูกไปแปรงเที่ยวแ昏...แต่หนูจะแปรงนะหมอน หลังจากนั้นก่อนนอนบล๊อคไป...บัญชีตัวเลยเน้อ” จากคำบอกเล่าของผู้ปักครอง จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการ ปฏิบัติพฤติกรรมเป็นประจำทุกวัน จากการสอบถาม พบว่าผู้ปักครองมีการแปรงฟันหลังอาหาร มากขึ้น ส่วนช่วงเวลาการแปรงฟันที่สำคัญโดยเฉพาะการแปรงฟันก่อนนอน เป็นที่น่าสนใจว่า ผู้ปักครองก็ให้ความสำคัญมากขึ้น และหักชวนให้ครอบครัวมีกิจกรรมการแปรงฟันพร้อมกันตอน ก่อนนอน มีการตรวจฟันให้ลูกทุกวัน ค่อยเตือนให้ลูกแปรงฟันเสมอ ช่วยเชยและโอบกอดลูกเมื่อลูก จ้ำปากให้ตรวจฟัน สอนให้ลูกแปรงฟันโดยวิธีขับแปรงไปตามแนวราบมากขึ้น

สมมติฐานที่ 2 ปริมาณคราบจุลทรีย์บนตัวฟัน

ผลการศึกษา พบว่า

ก่อนการทดลองผู้ปักครองในกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยของปริมาณคราบจุลทรีย์บน ตัวฟันในระดับปานกลาง คือร้อยละ 50 ของกลุ่มทดลองและร้อยละ 56.7 ของกลุ่มเบรี่บเทียบ (ตารางที่ 8 หน้า 77) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่ม เบรี่บเทียบไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 15 หน้า 85)

หลังการทดลอง หลังจากที่ผู้ปักครองได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษา พบว่ามีการ เปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยของคราบจุลทรีย์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่มีเพียงเล็กน้อย ร้อยละ 73.3

รองลงมาคือ มีครบจุลินทรีย์ระดับปานกลาง ร้อยละ 26.7 (ตารางที่ 8 หน้า 77) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยของปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวพื้นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง พบร่วมเด็กต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 16 หน้า 87)

จากผลของการศึกษาทำให้ทราบว่าผู้ป่วยในกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพซึ่งปากที่ดีประกอบด้วยการแปรงฟันที่ถูกวิธีสม่ำเสมอ ส่งผลให้ปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวพื้นลดลง ปริมาณคราบจุลินทรีย์ดังกล่าว เป็นสิ่งที่สะท้อนประสิทธิภาพของการแปรงฟัน การตรวจสุขภาพซึ่งปากด้วยตนเองเป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยป้องกันการเกิดโรคในช่องปากระยะแรกได้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากประสิทธิผลของโปรแกรมหันตสุขศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้ป่วยในเด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ทางปัญญา ซึ่งตัวแปรทางปัญหานั้นย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลด้วยเปลี่ยนแปลงตาม การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลจำเป็นต้องอาศัยกลวิธีต่าง ๆ มากมายเพื่อควบคุมตัวแปรทางปัญญาให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ การส่งเสริมให้ผู้ป่วยในเด็กปฐมวัยมีการแปรงฟันและตรวจฟันที่ถูกวิธีสม่ำเสมอเป็นพฤติกรรมที่ต้องการ เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าว เป็นส่วนที่ช่วยป้องกันการเกิดโรคฟันผุและโรคเหื่อ กอักเสบเบื้องต้นได้ ประสิทธิภาพของพฤติกรรมดังกล่าวสามารถวัดได้จากปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวพื้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางปัญญา อันประกอบด้วยความคิด ความเชื่อ ความรู้ ทัศนคติ ค่านิยม ความคาดหวัง อารมณ์และความรู้สึก ผู้ศึกษาได้ประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลหันตสุขภาพเด็กปฐมวัยร่วมกับกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมความรู้เรื่องโรคในช่องปากและการดูแลสุขภาพซึ่งปาก สงเสริมการปฏิบัติดนในการแปรงฟันและตรวจฟันที่ถูกวิธี ด้วยการสังเกตพฤติกรรมตัวแบบ อีกทั้งผู้ป่วยในเด็กปฐมวัยยังได้รับการสนับสนุน ทดลองและฝึกปฏิบัติจริงในการแปรงฟันและตรวจฟันอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางปัญญาทบทวนได้จากการศึกษาหลังการทดลอง พบร่วมผู้ป่วยในกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมหันตสุขศึกษาที่ผู้จัดสร้างขึ้นส่งผลให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหันตสุขภาพ การรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลหันตสุขภาพ ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติดนจากการดูแลหันตสุขภาพ จากการเปลี่ยนแปลงที่ได้ขึ้นของพฤติกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้ป่วยในเด็กปฐมวัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และผลลัพธ์ของพฤติกรรมดังกล่าวทำให้ผู้ป่วยในกลุ่มทดลองมีปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวพื้นลดลง

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

จากการศึกษา การประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพมีผลทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของผู้ป่วยกรองเด็กปฐมวัย ผู้ป่วยกรองเด็กปฐมวัยมีความรู้ด้านทันตสุขภาพดีขึ้น การรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพดีขึ้น ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานจากการดูแลทันตสุขภาพดีขึ้น การปฏิบัติงานในการดูแลสุขภาพของปากดีขึ้น ทักษะการแปรงฟันดีขึ้น จึงมีผลให้มีปริมาณคราบจุลทรรศน์ในช่องปากลดลง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งการที่นำกลุ่มผู้ป่วยกรองมาศึกษานั้นเพื่อ จุดมุ่งหมายในการนำไปใช้ในครอบครัว ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานที่จะขยายผล ครอบคลุมพุฒิกรรมการปฏิบัติงานด้านทันตสุขภาพที่ดีแก่บุตรได้ ดังนั้นจึงควรนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อ การแก้ไขและพัฒนาหลักวิธีในการดูแลทันตสุขภาพในเด็กปฐมวัย ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

- 1) จากการศึกษาพบว่าไปrogramทันตสุขศึกษาที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองมีผลทำให้ผู้ป่วยกรองที่ดูแลเด็กปฐมวัยมีพุฒิกรรมในการดูแลทันตสุขภาพที่ดีขึ้น จึงควรมีการขยายผลเพื่อนำไปใช้ โดยการใช้ไปrogramทันตสุขศึกษาที่ประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองนี้ เป็นรูปแบบในการให้บริการด้านการส่งเสริมทันตสุขภาพแก่ผู้ป่วยกรอง ให้ครอบคลุมประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีอนามัยตำบลห้องฟ้า และพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อส่งเสริมพุฒิกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กปฐมวัย อันนำไปสู่การฝ่าวังและป้องกันโรคในช่องปากในพื้นที่远离บ้านตากต่อไป

- 2) ควรมีการนำเสนอผลการวิจัยระดับอำเภอ และจังหวัด เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานทันตสาธารณสุขสำหรับเด็กปฐมวัยจังหวัดตากต่อไป

- 3) เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน มาตราไม่สามารถเดี้ยงคุณตรัดวัยตนเองได้ ตลอดเวลา แม้มีก้าวเด็กไปมากเดี้ยงที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงควรมีการดำเนินการเพื่อนำไปrogramทันตสุขศึกษาที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองนี้ไปใช้ในกลุ่มของครูพี่เลี้ยงหรืออาชญาภาพต่อไป ยังแกนนำชุมชนในหมู่บ้านได้

- 4) การตั้งเป้าหมายปริมาณควบคุมทรัพยากรบบตัวฟันร่วมกับการย้อมสีฟันเพื่อคุ้มครองคราบจุลทรรศน์บนตัวฟันเป็นสิ่งหนึ่ง ที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ป่วยกรองเด็กปฐมวัยมีความสนใจ และตั้งใจแปรงฟันให้สะอาดเพื่อให้ได้ตามเป้าหมายที่ตนมองตั้งไว้ หลังจากที่ผู้ป่วยกรองเด็กปฐมวัยได้ผ่านการเรียนรู้ไปrogramทันตสุขศึกษานี้แล้ว ควรมีการย้อมสีฟันร่วมกับการประเมินตนเองทุกวันอย่างน้อย 1 สัปดาห์ จะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการประเมินประเมินประสิทธิภาพการแปรงฟันของตนเองซึ่งการปฏิบัติในพุฒิกรรมดังกล่าวบ่อย ๆ ทำ

ทุกวันจะทำให้ผู้ปักครองเกิดความเคยชินจนอาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมการแปร่งฟัน และการตรวจฟันที่ยั่งยืน

5) การใช้กระบวนการมีส่วนร่วม การเล่นเกม และการบทบาทความรู้จากใบงาน เป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากการใช้เกมและกระบวนการกรุ่ม ทำให้ผู้ปักครองสามารถแสดงออกทางด้านความคิด สนุกสนาน ไม่น่าเบื่ออีกทั้งยังทำให้ผู้ปักครองรู้สึกผ่อนคลาย ต่อการเรียนการสอนด้วย แต่เกมที่ใช้ควรเป็นเกมที่ແงะไปด้วยความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ ซึ่งจะทำให้ผู้ปักครองสามารถบทบาทความรู้ที่ผ่านมาทั้งหมดได้

6) ความมีการกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเกี่ยวกับ การส่งเสริมทันตสุขภาพ ทั้งนี้เนื่องจากหลายพื้นที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัยแต่ไม่มีนโยบาย ที่ชัดเจนในการดำเนินงาน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล รูปแบบรายงาน รวมไปถึงการนำ ข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในหน่วยงาน

7) ความมีการจัดอบรมทักษะของ กระบวนการกรุ่ม หรือกระบวนการเรียนรู้แบบมี ส่วนร่วมให้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนและผู้ที่สนใจ เนื่องจากเป็นทักษะที่ จำเป็นในการนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานร่วมกับครอบครัว ชุมชน

1.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลา คือใช้ระยะเวลา จัดโปรแกรมและวัดผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก่อนการทดลองและเมื่อต้นสุดการทดลองทันที ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป จึงควรให้มีการติดตามผลเป็นระยะ ๆ เช่น 3 เดือน และ 6 เดือน เพื่อให้สามารถ ประเมินการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมได้อย่างชัดเจนและความมีการติดตามอย่างต่อเนื่องว่าผู้ปักครอง เด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมโปรแกรมทันตสุขศึกษาโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง นีพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ เช่น การแปรงฟันที่ถูกวิธี การตรวจฟันอย่างถูกต้อง สม่ำเสมอ และ การฝึกนุตรหลานให้รับประทานอาหารเพื่อป้องกันโรคฟันผุหรือไม่อย่างไรนี้อีกด้วย ในช่วง 3-5 ปี

2) การส่งเสริมทักษะการแปรงฟันและการตรวจฟันที่ถูกวิธี ควรใช้กระบวนการเรียนรู้ แบบผสมผสานระหว่างการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ และความเน้นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการ พัฒนาทักษะการแปรงฟันและการตรวจฟันที่ถูกวิธี เช่น การสาธิต การทดลองและการฝึกปฏิบัติจริงหรือ กติกา สรุษศึกษาอื่นร่วมด้วย จึงจะทำให้เกิดพฤติกรรมในภายหลังและทันตสุขภาพที่ถูกต้อง

3) การศึกษาครั้งต่อไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้อาจไม่จำเป็นต้องเป็นเพียงแค่ผู้ปักครอง ควรขยายผลไปยังกลุ่มแทนคำนึงฯ ในหมู่บ้านผู้ที่มีส่วนภัยซึ่งอาจไม่สามารถอยู่ภายใต้บ้าน ผู้ที่มีงบประมาณในการดำเนินการอยู่ในเมือง เช่น องค์กรปักครองส่วนท้องถิ่น ผู้ที่มีส่วนในการสนับสนุน

และเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข ครูพี่เลี้ยงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น ซึ่งเป็นการบูรณาการ เข้าไปทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญของการดูแลทันตสุขภาพของคนในชุมชนต่อไป

- 4) ควรมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวับรู้ความสามารถตนเองเพื่อนำมาใช้สำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของกลุ่มอายุต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาสาธารณสุข
- 5) ควรมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวับรู้ความสามารถตนเองในกลุ่มผู้ป่วยด้วย โรคเรื้อรัง ให้สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างเหมาะสม

